

kotásainak reprodukciói. Ezek ebben a kiadásban nem szerepelnek, de nem is hiányoznak belőle, az ízléses, különleges kötet nélkülük is teljes.

Ha az érdeklődő a Borda Antikvárium honlapján nézelődik, megakad a szeme a tulajdonosok egyik megállapításán: nem kívánnak versenybe szállni a nagy cégek internetes kereskedéseivel, antikváriumukat „a kevesebb több” elve alapján működtetik. Nos, ez a megállapítás hatványozottan igaz nemes szolgálatukra, a könyvkiadásra is. Munkásságuk példa a jelen és a jövő könyvesei számára.

TULOK PÉTER

(*Borda Antikvárium, Zebegény, 2006, 70 oldal, 3000 Ft*)

Magyar plakát 1885–2005

Mindenekelőtt azt ajánlom a reménybeli olvasónak, hogy vegye meg ezt a szép kiállítású kötetet, nem törődve az árával, mely eret vág a pénztárcán, és tegye a polcra; az ilyen kötetek létfontosságú építőkövei a művelt közönség lakhelyét ékesítő egységes és kifogástalan magánkönyvtáraknak. Átfogó képet ad, és mivel biztos értékítéleten alapuló válogatásról van szó, a gyors eligazodás reményében forgathatja a ma-

gyar plakát múltja iránt érdeklődő olvasó. Bizonyára lehetne találni olyan szempontot, kihagyott alkotót, méltatlanul meg nem említett művet, ami kétségeket vet fel a szerkesztés irányával és a hangsúlyokkal kapcsolatban. Amennyiben azonban sikerül elcsitítani a bennünk hóbörgő kekecetet, akkor jutalmunk lesz az a szívmengető elégedettség, hogy íme itt egy kötet, melynek lapjain ott vonulnak színes seregszemlén a legfontosabb, legérdekesebb, leghíresebb magyar plakátok.

Nem lenne jó, ha a könyv által kínált nemes élvezet ízébe keserűség vegyülne, ezért azt is ajánlom a reménybeli olvasónak, hogy ne is olvassa el a bevezető tanulmányt, hanem csak a képeket csodálja, élvezze a dekorativitásnak, az ötletességnek, a bájos bumfordiságnak vagy épp a propagandisztikus nyersességnek a kötet kínálta remek kavalkádját. Ha nem így tesz, a bevezető szöveg panaszos hangjai fognak fülébe csengetni, melyek a művészi plakát mai helyzetét kárhoztatják. És akkor már esetleg az is fel fog tűnni, hogy a szerkesztés bizony tudatosan elfogult a plakátművészetnek a ma nézőpontjából kijelölt esztétikai arany- és ezüstkorai iránt, és tudatosan nem akar igazán számot vetni a mai alkotásokkal, egyértelművé téve, hogy a mi időnk ebből a szempontból (is) már maga a hanyatlás. A szerkesztői bevezetőt olvasva egyenesen úgy érezhetjük, mintha valamiféle vizuá-

lis apokalipszis bűzét lélegeznénk be az utcára merészkedve, és ha még születik is jó plakát, azt az elkorcsosult közízlés úgysem ismeri fel.

Bezzeg a múlt! – kiált tehát ez a válogatás, és persze nehéz is lenne feldicsérni napjaink óriásplakátos, a leértékeléseket propagáló szórólapok, unalmasabbnál unalmasabb filmplakátok és a rémisztően ötletellen politikai hirdetések rongyaiba öltöztetett utcaképeit. Ezzel szemben ugye ott vannak a magyar plakát történetének „nagyágyúí”, a képek és szövegek, melyek billogként égtek bele a kulturális emlékezetbe. „Mondja marha, mért oly bús?”

kérdézi a két világháború közötti kor talán leghíresebb plakátja. „Távárisi konyec!” jelenti ki ellentmondást nem tűrően a rendszerváltás talán leghíresebb plakátja, és az élenkebb emlékezetűek előtt felrémlik az egész letűnt rendszert szimbolizáló vastag tarkó is. És minden bizonnyal nem túlzás azt is kijelenteni, hogy a két emlegetett plakát születése közötti időszak valóban aranykornak minősíthető. Persze túl hosszú időszak ez ahhoz, hogy egységesen ítéljük meg, de annyi azért megkockáztatható, hogy a 20. század elejétől a kilencvenes évekig sorjázó évtizedekben a

művészi kísérletező kedv könnyebben helyet talált magának a reklám világában (dacára a politikailag sötét vagy félhomályos időszakoknak), mint az elmúlt másfél évtizedben.

Ennek ellenére a téma iránt fogékonyabb olvasó berzenkedhet, hogy mégiscsak vetülhetett volna több fény erre az előbb emlegetett másfél évtizedre, bár annyiban talán indokolható ez a szűkszavúság, hogy az alkalmazott grafika terén is olyan mélyreható változások következtek be ebben az időszakban, ami egy ilyen átfogó válogatás keretein belül nehezen világítható meg. Így marad némi hiányérzet, de ez legalább

felpiszkálhatja az olvasót, hogy maga is számot vessen a kérdéssel, tényleg annyira menthetetlen-e napjaink vizuális környezete, hogy egy ilyen kötetben is csak félve mutassanak be kortárs alkotásokat. Személyes hiányérzésemet pedig még az is táplálta, hogy az alkotókról egy árva szó sem esik, úgyhogy kötetünket egy használható művészeti lexikon mellé helyezjük arra a bizonyos polcra.

P. SZATHMÁRY ISTVÁN

(*Szerkesztette Cseh Mária, Osiris Kiadó, Budapest, 2006, 271 oldal, 9800 Ft*)